

Klimapris

Energifællesskaber i Middelfart er blandt de nominerede. Foto: Naturbyen

Og de nominerede til klimaprisen er...

KL uddeler for første gang en klimapris ved Kommunalpolitisk Topmøde i næste uge. Nu offentliggøres de fire nominerede kommuner. Nørreådal i Viborg, en dæmning ved Odder, bæredygtigt byggeri i Køge og energifællesskaber i Middelfart dystre om førstepladsen.

11.03.2022 - 11:21

tekst Thomas Kokholm Nielsen, tkn@kl.dk

Klimaforandringerne er over os. Det optager lokalpolitikere og borgere. Landets kommuner arbejder på mange fronter med CO2 reduktion, grøn energi, klimasikring og meget mere.

KL indfører nu en ny pris –Kommunernes Klimapris – der skal uddeles hvert år. Den bliver uddelt første gang til Kommunalpolitisk Topmøde, som afholdes den 17.-18. marts i Aalborg.

Ifølge KL vil prismodtageren være en kommune, som har udviklet en innovativ og effektiv klimaløsning, der også har potentiale til at blive spredt til andre steder.

– Klimakrisen er vor tids største globale udfordring, og jeg tror, de fleste af os er bekymrede for, hvilket samfund vi efterlader til de kommende generationer. Jeg er glad for, at vi med den nye pris får mulighed for at fremhæve nogle af de mange dygtige og idrige kræfter ude i kommunerne, der hver dag knokler for den grønne omstilling, og som med lokale løsninger i allerhøjeste grad er med

til at sikre et mere bæredygtigt Danmark, sagde formand for KL's miljø- og forsyningsudvalg og borgmester i Frederikshavn, Birgit S. Hansen (S), da prisen blev offentliggjort.

KL har modtaget 64 indstillinger til Klimaprisen. En uge inden prisoverrækkelsen offentliggør KL nu de fire nominerede, der er med i slutspurten.

Nørreådalene går gennem Viborg, Favrskov og Randers Kommuner. Foto: Viborg Kommune

Nørreådalene, Viborg Kommune

Viborg Kommune tog for tre år siden initiativ til, at tre kommuner Viborg, Favrskov og Randers gik sammen med Naturstyrelsen og en stor mængde lodsejere om et 40 kilometer langt projekt langs Nørreådal.

I begrundelsen for nomineringen lyder det:

– Jord er en begrænset ressource, og derfor skal vi have helhedsorienteret arealanvendelse i det åbne land, hvor man når flere samfundsmæssige gevinster på én gang. Nørreådalene er et foregangseksempel på en sådan ambitiøs og helhedsorienteret tilgang, hvor tre kommuner har arbejdet sammen og ved at inddrage lodsejere og bruge multifunktionel jordfordeling har opnået gevinster for både landbrug, natur, friluftsliv og klima.

– Projektet er stort og ambitiøst og har samtidig fokus på konkret projekterialisering i form af vådområder og lavbundsudtagning. Det er et meget flot eksempel på, hvordan man kan lykkes med at nå hele vejen rundt ved at samtænke hensyn, samarbejde og holde øjnene på bolden, lyder det endvidere.

– Vi er meget stolte og glade for at være nomineret til Klimaprisen, siger projektleder i Viborg Kommune Jørgen Jørgensen.

Det er som nævnt tre år siden, Viborg Kommune tog initiativet.

– Anledningen var, at vi havde en række udfordringer med vandarealerne - næringsstoffer, vandmængder og så videre. Lodsejerne var utilfredse med vores måde at håndtere det. Nationale og internationale målsætninger for klima og miljø trækker jo nogle gange modsat i forhold til lodsejernes ønsker. Det er i høj grad lykkedes med dette projekt at skabe et fælles billede og sætte en fælles dagsorden mellem lodsejere og myndigheder i forhold til, hvordan vi sammen lever op til målene på klimaområdet, siger Jørgen Jørgensen.

– Vi er rigtig glade for, at kollegaerne i andre kommuner med nomineringen bliver opmærksomme på, hvad vi laver og forhåbentlig kan finde inspiration til deres egne projekter, siger Jørgen Jørgensen.

Rathlousdaldæmningen er et eksempel på, at klimasikring og det rekreative går op i en højere enhed. Foto: Odder Kommune

Rathlousdaldæmningen, Odder Kommune

Et andet nomineret projekt handler også om vand. Nærmere bestemt klimasikring af Odder by. To åer løber gennem byen og ved kraftige regnskyl er byen flere gange blevet oversvømmet.

Rathlousdaldæmningen blev indviet 2020 og er et af i alt seks projekter, der skal sikre byen mod vandmasserne.

Dæmningen skaber et oversvømmelsesbassin som bliver fyldt op ved kraftige skybrud.

I begrundelsen for nomineringen står der følgende:

– De øgede vandmængder som følge af klimaforandringerne, stiller uomgængelige krav om at lave klimatilpasning, der beskytter boliger, bygninger og infrastruktur. Nogle gange er det svært at etablere klimatilpasning, der samtidig tager hensyn til naturen, men i Odder Kommune er Rathlousdal-dæmningen et fantastisk eksempel på, at der er skabt en løsning i samklang med naturen, og hvor åens løb ikke forstyrres. Løsningen har allerede vist sit værd i forbindelse med de seneste storme og har desuden inspireret en lignende klimadæmning i Ringkøbing-Skjern Kommune, hvilket viser spredningspotentialt.

Klimakoordinator i Odder Kommune Lene Andersen fortæller, at dæmningen allerede har reddet Odder by for problemer, siden den blev færdig.

– Vi er meget glade for dæmningen. Den har også en stor rekreativ værd. Det er elegant den måde, den går sammen med natur og omgivelser. Dæmningen er noget af et tilløbsstykke. Borgerne kommer ud og kigger. På den måde er dæmningen også med til at formidle noget klimahistorie og formidle klimaproblematikken, siger Lene Andersen.

– Vi er stolte over nomineringen og glæder os også meget til at høre om de andre projekter, der er nominerede, siger Lene Andersen.

Energifællesskaber i Middelfart

I Middelfart Kommune er man i gang med at udvikle Naturbyen, som ses på billedet øverst i artiklen. Kommunen har udlagt et areal, hvor byudvikling og naturgenopretning går sammen. Boligerne skal ligefrem være CO₂-negative.

Bydelen skal være i et netværk af energifællesskaber, der kan levere vedvarende energi til lokalsamfundet og fremme energibesparelser. Naturbyen er lidt af et flagskib, der sidste år blev vist frem ved Biennalen i Venedig.

Bydelen er stadig på udviklingsstadiet, men energifællesskaberne et godt eksempel på, hvordan kommunerne spiller en væsentlig rolle, når borgerne skal engageres i klimakampen og den grønne omstilling. Men nogle af energifællesskaberne er allerede etableret. Det gælder for eksempel ”Sol-Over-Brenderup”, der er en solcellepark opfundet, igangsat, drevet og ejet af borgerne i byen Brenderup. Og i landsbyen Føns har borgerne energirenoveret og etableret deres helt eget nærvarmesystem baseret på jordvarme og resttræ.

Naturbyen og energifællesskaberne et godt eksempel på, hvordan kommunerne spiller en væsentlig rolle, når borgerne skal engageres i klimakampen og den grønne omstilling.

I begrundelsen for nomineringen skriver KL:

– Det unikke ved kommunerne er, at de er tæt på borgerne og kan fremme borgernes engagement, også i den grønne omstilling. Den rolle har Middelfart Kommune brugt aktivt, men på en ny måde, hvor kommunen har samskabt grønne energifællesskaber med borgerne i en borgerdrevet, bottom-up-tilgang. Udbygningen af vedvarende energi støder ofte på borgermodstand, også kaldet Not In My BackYard (NIMBY). Her har kommunen med egne ord skabt ”YIMBY - Yes in my backyard”.

Kommunen har sat sig selv i spil på en ny måde, der på fornemste vis understøtter borgernes engagement i at fremme den grønne omstilling på energiområdet, som er en af de sektorer, der udleder meget CO₂. Borgerenergifællesskaber er desuden en ny og spændende måde at organisere sig på, som kommunen her har påtaget sig en aktiv rolle i at udvikle lokalt.

I Køge eksperimenterer kommunen og borgere med nye boligformer. Foto Køge Fælles Jord

Byggelaboratorie i Køge

Byggeriet fylder meget i klimaregnskabet. I samarbejde med borgerne og ildsjæle har man Køge Kommune sat fokus på, hvordan man bygge mere klimavenligt.

– Det er en stor ære at være nomineret. Og hvis jeg må sige det i al beskedenhed fortjent. Vi har lavet en fin og ambitiøs klimaplan, siger Jacob Skjødt Nielsen fra Køge Kommune, der er leder af det grønne hus.

– Vi har ikke talt så meget boliger og byggeri i klimadebatten. Men der ligger virkelig store summer CO₂ her. Vi synes, at det er en vigtig dagsorden, især i en kommune der vækster meget i disse år. 500 nye indbyggere får vi hvert år. Vi tager ambitionen om at være CO₂-neutral meget seriøst, uddyber Jacob Skjødt Nielsen.

Kommunen har udlagt et større areal – Køge Fælles Jord – til ildsjæle, der gerne vil arbejde med alternative boligformer indenfor konceptet ”tiny houses”.

I KL’s begrundelse for nomineringen står der:

– Bæredygtighed kan fremmes på mange måder. Én af dem er at bo på mindre plads, hvor man lægger beslag på mindre jord, færre materialer, lavere energiforbrug mv. Her spiller ”tiny houses”

en spændende rolle som et nyt redskab i værktøjskassen til bæredygtigt byggeri og bæredygtig adfærd i fremtiden. Køge Kommunes projekt er et godt eksempel på, hvordan kommunen både skubber til udviklingen, samarbejder med lokale ildsjæle og faglige eksperter og dermed også videnopbygger til gavn for alle kommuner og andre, som gerne vil tage ”tiny houses” i brug fremover.”

– Der er tale om små huse ofte omkring 50 kvadratmeter. Det handler om at udnytte kvadratmeterne på en anden måde, så man ikke behøver bygge så store huse, man sover for eksempel på en hems. Det er sådan en lidt rumskibsagtig tilgang til at bruge kvadratmeterne. Og så bygger man med naturmaterialer, træ, halm og tang. Og ofte genbrugsmaterialer, siger Jacob Skjødt Nielsen.

Lige nu skyder der eksempler på huse op på grunden. Det er på et eksperimenterende stadie. Og der er samarbejde mellem Københavns Universitet, Aalborg Universitet med flere.

– Med tiden vil vi gerne konvertere det til et rigtigt boligkvarter. Vi udfordrer bygningsreglementet med denne måde at bygge på. Vi vil gerne udbrede tankegangen til de traditionelle parcelhuskvarterer og kommunen i det hele taget. Det handler også om, hvordan vi udnytter og omformer de eksisterende bygninger, siger Jacob Skjødt Nielsen.